

Prostor za nalepko
s šifro

Zveza slovenskih slavističnih društev

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 8. razred osnovne šole
10. april 2026**

Na liste z nalogami nalepi nalepke s šifro (okvirček desno zgoraj).

Izhodiščni besedili najdeš v prilogi. Na prilogo ne piši rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotiš, napačen odgovor prečrtaj in poleg zapiši novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori se točkujejo z nič točkami (negativnih točk ni). Piši s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporablajaj korekturnih sredstev.

Piši s pisanimi ali malimi tiskanimi črkami.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Spodnja besedila razporedi po času nastanka od najstarejšega do najmlajšega in ustrezno zaporedje številk zapiši na črtice pod besedili. Po čem si sklepal/sklepala o pravilnem zaporedju besedil? Utemeljitev napiši v povedi.	2 točki
--	----------------

1	Šentaj, ko bi to vedel, kako bi jih hotel skópati! Ni zastonj začelo deklè v priglñhah govoriti. Ta reč meni ne gre v glavo. Da je le kje kaj pridnega, tako mora že zlodej te ljubljanske fantaline zraven imeti.
----------	--

2	Bose, gozpodi miloztiuví, otze bose, tebe izpovuede vuez moi greh, í zuetemu creztu, í zuetei Marii, í zuetemu Michaelu, i uizem crilatcem bosiem, i zuetemu Petru, i územ zelom bosiem, i územ musenicom bosiem ...
----------	--

3	Rekši, pogasi gospodar luč in se spravi spat. Dolgo pa sta še oče in mati ugibala o otrocih, o družini in druge enake reči, preden sta zaspala in so ju popustile vsaktere skrbi. Tam v drugi sobici pa je čulo mlado uho vsako besedico. Deklica, o kateri sta se skrbljiva roditelja pogovarjala, ni spala.
----------	---

4	Dolgo, prazno poletje, ki se je raztezalo med njo in prvim letnikom gimnazije – in to prav tiste, ki jo obiskuje Krištof – morda le ne bo tako prazno! Mogoče bo celo najboljše poletje doslej, je razmišljala Lučka, ko je hitela proti šoli.
----------	--

Vrstni red besedil po času nastanka: _____

Utemeljitev:

1.2 Obkroži, ali posamezna trditev <i>drži</i> ali <i>ne drži</i>. Napačne popravi in jih v obliki povedi zapiši na črte.	6 točk
--	---------------

a) Najstarejši znani prednik slovenščine je praslovanščina.	drži ne drži
b) Prvi zapisi v indoevropsčini so nastali pred približno 6000 leti.	drži ne drži
c) Ciril in Metod sta pisavo glagolico ustvarila na osnovi grških črk.	drži ne drži
č) Brižinski spomeniki so najbrž najstarejše slovansko besedilo v latinici.	drži ne drži
d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana predvsem v domačih jezikih posameznih ljudstev.	drži ne drži

Prostor za nalepko
s šifro

1.3 V celih povedih odgovori na vprašanja. Pazi na jezikovno pravilnost.

6 točk

a) Zakaj je po svetopisemski zgodbi bog ljudem zmešal jezike?

b) V slovanskih jezikih najdemo veliko »lažnih prijateljev«. Razloži besedno zvezo, zapisano v narekovajih, in napiši en primer.

c) Naštej tri značilnosti vsakdanjega življenja Praslovanov.

1.4 V povezanem besedilu napiši, kaj je ilirizem, ter navedi dve pozitivni spremembi, ki ju je vnesel v slovenščino 19. stoletja. Napiši razlog, zakaj se ni uveljavil, in kakšno posledico bi prinesla njegova uveljavitev.

5 točk

1.5 Jezike poveži z oštevilčenimi značilnostmi tako, da na črte zapišeš vse ustrezne številke.

4 točke

_____ ruščina
_____ poljščina
_____ slovenščina
_____ črnogorščina

- 1 Ta jezik ima na število govorcev največ narečij od vseh slovanskih jezikov.
- 2 Ta jezik je eden izmed uradnih jezikov Organizacije združenih narodov.
- 3 Ta jezik je najmlajši med slovanskimi jeziki.
- 4 Ta jezik je ohranil praslovanske nosne samoglasnike.
- 5 Ta jezik se zapisuje v cirilici.
- 6 Ta jezik nima sklonov.
- 7 Ta jezik sodi med južnoslovanske jezike.
- 8 Ta jezik sodi med vzhodnoslovanske jezike.
- 9 Ta jezik sodi med zahodnoslovanske jezike.

1.6 Na nemi karti s križci označi države, v katerih govorijo južnoslovanske jezike.

2 točki

Vir: Senegačnik, J.,
Drobnjak, B.:
Geografija Evrope in
Azije, Rokus Klett,
2020, stran 43.

Prostor za nalepko
s šifro

Sklop B

V PRILOGI preberi izhodiščno besedilo sklopa B in reši naloge.

2.1 Obkroži, ali trditev <i>drži</i> ali <i>ne drži</i>.	5 točk
Ena od idej esperanta je bila izenačiti položaj govorcev različnih maternih jezikov.	drži ne drži
Medslovanščina je začela nastajati okrog leta 2009.	drži ne drži
Medslovanščina je zasnovana kot poenostavljena oblika ruščine.	drži ne drži
Govorci romanskih jezikov bi se morali medslomanščine priučiti v celoti.	drži ne drži
Ustvarjalca medslomanščine sta pri njenem oblikovanju upoštevala podobne značilnosti manj kot 12 slovanskih jezikov.	drži ne drži

2.2 Kaj je skupnega esperantu in medslomanščini ter po čem se razlikujeta? Napiši eno podobnost in eno razliko. Odgovori v povedi/h.	3 točke
---	----------------

2.3 Esperanto se kljub idealističnemu cilju ni širše uveljavil. Zakaj ima medslomanščina več možnosti za uspeh? Odgovori v povedi/h.	2 točki
---	----------------

2.4 Katere od spodaj naštetih oseb bi se med seboj lahko sporazumevale v medslomanščini? Obkroži ustrezne odgovore.	1 točka
--	----------------

a) Janez iz Slovenije b) Pierre iz Francije c) Piotr iz Poljske č) Olena iz Ukrajine

2.5 V izpisani povedi je podčrtana besedna zveza. V povedi/h pojasni, kaj je želel avtor članka z njo izraziti.	2 točki
--	----------------

Nekoliko manj visokoleteč cilj so si zadali ustvarjalci medslomanščine, jezika, ki naj bi omogočil lažje sporazumevanje Slovanov.

2.6 Spodnjo trdilno poved pretvori v nikalno in novo poved napiši na črto.	2 točki
---	----------------

Vsak Slovan lahko za silo razume besedilo v drugem slovanskem jeziku.

2.7 Preberi spodnjo poved in slovarski sestavek v prilogi ter reši naloge.	5 točk
---	---------------

Za podlaga esperantu je služilo besedišče indoevropskih jezikov, predvsem romanskih.

a) Obkroži ustrezno možnost:

Beseda podlaga je v povedi uporabljena v prvem/drugem/tretjem slovarskem pomenu.

b) Besedo podlaga uporabi v dveh novih povedih – v vsaki povedi jo uporabi v drugem pomenu.

c) Kaj pomeni beseda podlaga v agronomiji (agr.)? Na črto napiši (le) pomen.

Sklop C

V PRILOGI preberi izhodiščno besedilo sklopa C in reši naloge.

3.1 Presodi ustreznost naslova izhodiščnega besedila (<i>Večjezičnost – dar ali prekletstvo?</i>) in v povedi/h razloži njegov pomen.	3 točke
--	----------------

3.2 Poimenuj podčrtane okoliščine nastanka izhodiščnega besedila.	4 točke
--	----------------

Članek z naslovom Dar ali prekletstvo je napisala <u>Irena Duša</u> .	
Objavljen je bil v <u>reviji Gea</u> .	
<u>oktober 2023</u>	
Namenjen je <u>bralcem in bralkam te revije</u> .	

Prostor za nalepko
s šifro

**3.3 Tri od spodnjih trditev niso v skladu z izhodiščnim besedilom.
Obkroži črke pred njimi.**

3 točke

- a) Približno polovica vseh izumirajočih jezikov prihaja iz osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli.
- b) Večina vseh jezikov na svetu se govori v Evropi.
- c) 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.
- č) Angleščina je bila edini jezik, ki se je širil z »jezikovnim izvozom« zaradi trgovanja in kolonizacije.
- d) V času kolonizacije je bila maorščina na Novi Zelandiji prepovedana, otroke pa so v šolah kaznovali, če so jo govorili.
- e) Danes maorščino tekoče govori približno ena petina prebivalcev Nove Zelandije.

3.4 Preberi izpisani del besedila in reši naloge, ki se navezujejo nanj.

5 točk

Po nekaterih ocenah etnologov naj bi danes na svetu živelo še 7358 jezikov, od tega v Evropi le 239. Ko govorimo o stabilnosti jezikov, je pomemben podatek tudi ta, da se 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

- V levi stolpec vpiši samostalnik moškega spola, ki se v zapisanih povedih pojavi v imenovalniku, ter samostalnik moškega spola, ki ima v nekaterih oblikah drugo osnovo kot v preostalih oblikah. V desnem stolpcu oba postavi v ustrezno obliko.

samostalnik	orodnik dvojine

- Prvi števnik napiši s črkami.

- Iz spodnje povedi izpiši zahtevana stavčna člena.

94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

osebek: _____

prislovno določilo načina: _____

3.5 Preberi izpisani del besedila in reši naloge, ki se navezujejo nanj.	5 točk
---	---------------

Med viralnimi prevodi se je tako znašel napis Prepovedano za tovorna vozila. Dovoljeno samo za stanovalce, z valižanskim pripisom »Trenutno me ni v pisarni. Prosim, pošljite besedilo za prevod.«. Do napake je prišlo v mestu Swansea, kjer so napis poslali v prevod notranji službi in pomotoma natisnili avtomatski odgovor. Valižanski govorniki so (žal) napako hitro opazili in uradniki so jo hitro popravili.

Iz njega izpiši:

- besedi iz iste besedne družine, kot je beseda napis: _____
- načinovni prislov: _____
- glagol v velelniku: _____

Glagol so poslali postavi v zahtevani obliki in z njima tvori novi, smiselni povedi.

- nedoločnik:

- pogojniki za 2. osebo dvojine:

Sklop Č

4.1 Popravi napake v besedilu. Kar je napačno, prečrtaj in dopiši, kako je pravilno.	10 točk
---	----------------

Krško je osrednje mesto posavja. Razvil se je na obeh bregih reke Save. Čas protestantizma v mestu sta zaznamovala Adam Bohorič in Jurij Dalmatin. Svoja najnovejša spoznanja o njima je želel prikazati Boris Golec v njegovi monografiji. Povezovalo ju je delovanje v tem staro davnem mestu Ljubljani in drugot. Pred bralce je postavil njuni življenjski zgodbi, vmeščeni v Krško v burnem 16. stoletju. Z knjigo je tudi počastil spomin na 440 obletnico izida prvega prevoda Biblije in prve slovnice slovenskega jezika. Med drugim je odkril, da smo 500. obletnico bohoričevega rojstva praznovali nekaj let prezgodaj, saj se je rodil okoli leta 1524. Prav tako ne držijo vstrajne navedbe, da je Bohorič umrl v izgnanstvu nekje na Nemškem. Za Dalmatina pa zatrjuje da je izviral iz družine Hrvaških beguncev pred turki, ki so se okrog leta 1530 naselili v krškem Polju.

(Prirejeno po: <https://www.rtv slo.si/kultura/beremo/adam-bohoric-jurij-dalmatin-in-mesto-krsko-v-16-stoletju/738517> in <https://krajie.u/slovenija/krsko/slo>, pridobljeno 7. 3. 2026.)

PRILOGA

Sklop B

Medslovanščina – jezik, ki ga z lahkoto razumemo vsi Slovani

22. 10. 2019

Ste že slišali koga govoriti v med斯洛vanščini? Gre za umetno ustvarjen jezik, ki je namenjen medsebojnemu sporazumevanju in prijateljstvu pripadnikov različnih slovanskih narodov.

Najbolj znan izmišljen jezik je zagotovo esperanto, ki ga je leta **1889** izumil **Ludvik Lazar Zamenhof** z namenom spodbujanja miru in mednarodnega razumevanja. Temelji na podlagi besedišča indoevropskih jezikov, predvsem izhaja iz romanskih jezikov. Ustvarjen je bil z namenom, da bi vsem ljudem omogočil enakopravno sporazumevanje – ker esperanto nikomur ni materinščina, bi se ga morali vsi naučiti, s čimer bi se izničila prednost tistih, ki jim je angleščina materni jezik. Alternativa čedalje močnejše prevladujoči angleščini se ni nikoli zares uveljavila: esperanta se uči le nekaj zanesenjakov, angleščina pa je medtem prerasla v nekakšen univerzalen jezik.

Nekoliko manj visokoletič cilj so si zadali ustvarjalci med斯洛vanščine, jezika, ki je začel nastajati pred približno poldrugim desetletjem in je namenjen sporazumevanju pripadnikov slovanske jezikovne družine. Ustvarjalci med斯洛vanščine so izhajali iz teze, da so slovanski jeziki med seboj tako podobni, da lahko vsak Slovan brez dodatnega učenja za silo razume besedilo, zapisano v drugem slovanskem jeziku. Za razliko od drugih umetnih jezikov, ki se jih je treba v celoti priučiti, je torej med斯洛vanščina razumljiva za večino govorcev kateregakoli slovanskega jezika. Njena slovnica temelji na starocerkvenoslovanščini, jeziku, ki sta ga v 9. stoletju oblikovala misijonarja Ciril in Metod. Snovalca med斯洛vanščine, **Vojtech Merunka**, češki profesor računalništva, in **Jan van Steenbergen**, nizozemski jezikoslovec, sta pri ustvarjanju jezika iskala največji skupni imenovalec prek ducata slovanskih jezikov. Med斯洛vanščina tako ni zgolj nekakšna različica ruščine ali slovenščine, opozarjata avtorja, pač pa preplet lastnosti slovanskih jezikov. »Med斯洛vanščino bi lahko uporabljali vse od Sibirije do Slovenije,« sta prepričana njena snovalca.

Prerejeno po: <https://www.dnevnik.si/nedeljski/prosti-cas/magazin/video-medslovanščina-jezik-ki-ga-z-lahkoto-razumemo-vsi-slovani-2243127/>, 15. 9. 2025, in <https://ptujinfo.com/novica/globalno/ste-vedeli-da-obstaja-jezik-ki-ga-brez-tezav-razumejo-vsi-slovani-imenuje-se>, 5. 10. 2025)

Priloga k nalogi 2.7

podlaga -e ž (â)

1. predmet, snov glede na predmet, snov, ki je neposredno na njem: odlepiti znamko od podlage; telo pritiska na podlago; gladka, lesena podlaga / uporabiti revijo za podlago pri pisanju

2. navadno s prilastkom kar bistveno določa, opredeljuje lastnosti, značilnosti česa: to odkritje je podlaga sodobne genetike; ustava je podlaga vsej zakonodaji / njegova govorica ima očitno narečno podlago / gimnazija daje dobro podlago za študij na univerzi *predhodno znanje* / pisati na podlagi izkušenj; trgovati na podlagi sporazuma // *kar je nujno potrebno za obstoj, razvoj česa:* mir je podlaga blaginje; ustvariti podlago za hitrejši gospodarski razvoj / časopis nima trdne finančne podlage; materialna podlaga šolstva se je okrepila // *kar dela, da je kaj logično upravičeno, podprto:* ta zakonski člen je podlaga naših zahtev; dati filozofsko podlago moderni kritiki / ta sum nima podlage, je brez podlage *je neupravičen, neutemeljen*; za tako ravnanje ni nobene podlage *razloga, vzroka*

3. enakobarvni del predmeta glede na motive, like drugačne barve na njem: podlaga je bela, rože pa so rdeče; s podlago barvno skladen vzorec

4. navadno s prilastkom bistvena sestavina: podlaga te tkanine je bombaž

5. agr. rastlina, na katero se cepi kaka druga rastlina: cepič se je dobro zrasel s podlago / drevesna, trsna podlaga

• pog. na dobro podlago se lahko veliko pije *po obilni, dobri jedi*; publ. dobiti čir na živčni podlagi *zaradi živčnosti, razburjanja*; zastar. svilena podlaga suknjiča *podloga*; na dvajset centimetrov podlage je zapadlo pol metra snega *že zapadlega, ležečega snega*

♦ ekon. zlata podlaga v nekaterih državah *zlato emisijske banke, ki bi s svojo vrednostjo lahko nadomestilo izdani denar*

Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 31. 3. 2026.

PRILOGA

Sklop C

Večjezičnost – dar ali prekletstvo?

Večjezičnost je proces, ki traja vse življenje in nikakor ni zgolj linearen – več jezikov ko govori posameznik, bolj zapletena je bitka za prevlado in iskanje sodelovanja med njimi.

Tekst: Irena Duša

Ohranjanje jezika

Od približno 7000 jezikov na svetu jih kar 3000 danes umira, od tega jih je polovica iz le osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli. Evropa sodi v povsem drugo skrajnost. Po nekaterih ocenah etnologov naj bi danes na svetu živelo še 7358 jezikov, od tega v Evropi le 239. Ko govorimo o stabilnosti jezikov, je pomemben podatek tudi ta, da se 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov. Veliko vlogo pri tem je imel »jezikovni izvoz« – prevlada tujih jezikov na območjih, kamor sta jih zanesla trgovanje ali kolonizacija. Na ta način si rok ni umazala le angleščina. Ne glede na to, koliko prednosti ima večjezičnost (npr. ekonomsko, izobraževalno, profesionalno), za majhne jezike lahko pomeni **smrtno obsodbo**, saj se zaradi praktičnosti njihova raba krči.

Ko se vmeša politika

Za ohranjanje jezikov države sprejemajo različne ukrepe, od obveznih ur drugega jezika v šoli do dvojezičnih napisov. A zadnji so pogosto **kamen spotike**.

Nazadnje so se zaradi tega hudo sporekli na Novi Zelandiji, kjer nameravajo uveljaviti napise na prometnih tablah tudi v maorščini. V času kolonizacije je bila ta prepovedana, otroke so celo tepili v šoli, če so govorili »po domače«. V zadnjem obdobju država **napenja vse sile**, da bi jezik Maorov rešila pred izumrtjem. Danes namreč maorščino tekoče govorijo le 4 odstotki populacije, čeprav je kar ena petina vseh Novozelandcev maorskega rodu.

Dvojezične table so stalnica tudi na Škotskem, v Walesu in drugih večjezičnih delih Evrope, vsake toliko pa poleg informacij ponudijo tudi zabavo. Med viralnimi prevodi se je tako znašel napis Prepovedano za tovorna vozila. Dovoljeno samo za stanovalce, z valižanskim pripisom »Trenutno me ni v pisarni. Prosim, pošljite besedilo za prevod.« Do napake je prišlo v mestu Swansea, kjer so napis poslali v prevod notranji službi in pomotoma natisnili avtomatski odgovor. Valižanski govorniki so (žal) napako hitro opazili in uradniki so jo hitro popravili.

Čeprav Evropska unija nima pomembnejšega vpliva na ohranjanje jezikovne raznolikosti znotraj svojih meja, ker so posamezne države članice same odgovorne za jezikovno politiko in izobraževanje, predano varuje jezikovno raznolikost in učenje jezikov.

(odlomek)

Prirjeno po: Irena Duša, Dar ali prekletstvo. Gea, oktober 2023.